

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/109/2020
Identifikačné číslo spisu: 4019200361
Dátum vydania rozhodnutia: 28.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4019200361.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte, zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobkyne: JUDr. Q. G., rod. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. Č. X, U., právne zastúpená Advokátskou kanceláriou JUDr. Cimrák s. r. o., so sídlom Štefánikova 7, Nitra, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo: 41862-5/2019-BA zo dňa 29.05.2019, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/65/2019-108 zo dňa 15. júna 2020, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a .
- II. Žalovanej náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sa/65/2019-108 zo dňa 15. júna 2020 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo: 41862-5/2019-BA zo dňa 29.05.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 200-004498-CA04/2019 zo dňa 11.02.2019.

2. Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra rozhodla, že žalobkyňa má nárok na materské od 16.01.2019 vo výške 21,2424 € na deň, pretože mala lekárom deň pôrodu určený na 27.02.2019, teda v zmysle § 48 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) nárok na materské jej vznikol od 16.01.2019, t.j. 6 týždňov pre očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom. Nárok na výplatu materského si uplatnila od 19.01.2019. Na základe údajov poskytnutých zamestnávateľom, prvostupňový správny orgán určil denný vymeriavací základ 28,3232 € a 75% z tejto sumy je 21,2424 €.

3. Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra podala žalobkyňa odvolanie, v ktorom uviedla, že nesúhlasí s výškou priznaného materského. Poukázala na § 55 ods. 1, § 54 ods. 2 a § 20 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a uviedla, že dňom 01.10.2018 jej vzniklo nemocenské poistenie založené

novým právnym vzťahom. Hrubá mzda žalobkyne v období od 01.10.2018 do 31.01.2019 bola 1 908,- €, z čoho denný vymeriavací základ je 46,1613 €.

4. Žalovaná v preskúvanom rozhodnutí poukázala na § 54 ods. 1 zákona č. 543/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnom poistení, podľa ktorého ak nemocenské poistenie trvalo nepretržite najmenej od 1. januára kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, do dňa, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky. Žalovaná poznamenala, že na účely určenia rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa za nepretržite trvajúce povinné nemocenské poistenie zamestnanca považuje poistenie, ktoré jeden deň zaniklo a bezprostredne nasledujúci deň vzniklo u toho istého zamestnávateľa. Podľa názoru žalovanej pokiaľ by výška materského žalobkyne určila zo súčtu vymeriavacích základov z rozhodujúceho obdobia podľa § 54 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, viedlo by to k situácii, ktorá by bola v rozpore s účelom nemocenského poistenia.

5. V správnej žalobe žalobkyňa namietala, že preskúvané rozhodnutie je diskriminačné a spôsobuje nerovnosť medzi možnými zamestnávateľmi a to tak, že pre prípad zamestnankyne hľadajúcej zamestnanie v inom meste s vyššími možnosťami ohodnotenia, ktorá sa zamestná u akéhokoľvek iného zamestnávateľa, okrem toho doterajšieho, by znamenalo pre žalobkyňu vyšší nárok na materské.

6. Krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že spornou skutočnosťou medzi účastníkmi konania je postup pri výpočte denného vymeriavacieho základu, a to či má byť použité ustanovenie § 54 ods. 1 alebo § 54 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

7. Krajský súd v preskúvanej veci dospel k záveru, že postup správnych orgánov pri výpočte denného vymeriavacieho základu u žalobkyne na materské dávky bol správny. Správny orgán zohľadnil, že žalobkyňa je povinne nemocensky poistenou zamestnankyňou zamestnávateľa Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK, s.r.o. s dátumom od 01.05.2014 do 30.09.2018 a následne od 01.10.2018 u toho istého zamestnávateľa. Nemocenské poistenie vzniklo medzi tými istými subjektmi, žalobkyňa vykonávala zárobkovú činnosť, ktorá vyplývala z právneho vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi a z tejto zárobkovej činnosti jej vzniklo právo na pravidelný mesačný príjem. Podľa názoru krajského súdu túto skutočnosť správne vyhodnotila žalovaná ako účelové konanie žalobkyne s cieľom získania výhody vyššieho materského, čo vyplýva i z výšky odvodov poistenia hneď po uzatvorení pracovného pomeru od 01.10.2018. Krajský súd dospel k rovnakému záveru ako žalovaná a konštatoval, že nemocenské poistenie žalobkyne trvalo od 01.05.2014 a nie od 01.10.2018, kedy malo dôjsť k novému pracovnému pomeru žalobkyne u toho istého zamestnávateľa. U žalobkyne v skutočnosti nedošlo k zániku nemocenského poistenia a následne k jeho vzniku, ale nemocenské poistenie trvalo nepretržite z dôvodu zamestnania žalobkyne u toho istého zamestnávateľa.

8. Krajský súd sa stotožňuje s interpretáciou § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení žalovanou, v zmysle ktorej sa za nepretržité povinné nemocenské poistenie zamestnanca považuje aj povinné nemocenské poistenie rovnakého typu u jedného zamestnávateľa, ktoré zaniklo a znovu vzniklo nasledujúci deň. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu nepovažovať povinné nemocenské poistenie, ktoré jeden deň zaniklo a nasledujúci deň vzniklo za nepretržité, uviedol by to výslovne v ustanovení § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Keďže v § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, negatívne vymedzenie nepretržitosti nie je uvedené, v prípade opätovného vzniku právneho vzťahu zakladajúceho nemocenské poistenie medzi rovnakými subjektmi, časovo nadväzuje na predchádzajúce nemocenské poistenie medzi tými istými subjektmi, pričom predchádzajúce nemocenské poistenie aj nové nemocenské poistenie je rovnakého typu, nemožno opätovne vzniknuté nové nemocenské poistenie považovať za vznik nového nemocenského poistenia, ale ide o nepretržité trvanie nemocenského poistenia.

9. Proti rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa, pretože má za to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa (sťažovateľka) vo svojej kasačnej sťažnosti uviedla, že pri zmene pracovného pomeru dochádza k zániku a vzniku pracovného pomeru, a

teda pri tejto zmene muselo dôjsť aj k zániku a vzniku nemocenského poistenia. Podľa jej názoru zánik a vznik pracovného pomeru sa nedá považovať za nepretržitý pracovný vzťah a rovnako tak ani za nepretržité nemocenské poistenie, pretože sa jedná o nové zamestnanie.

10. Podľa názoru žalobkyne pokiaľ by bola žalovaná toho názoru, že vo veci žalobkyne ide o nepretržité poistenie, mala by zahájiť konanie podľa § 172 zákona o sociálnom poistení o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia. Bez tohto rozhodnutia správny orgán nemohol rozhodnúť o nároku na nemocenské žalobkyne, pretože nie je možné, aby o trvaní nepretržitého poistenia rozhodol len v odôvodnení rozhodnutia o priznaní materskej. Ďalej, sťažovateľka má za to, že rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 10Sžso/3/2016 zo dňa 27.02.2017 a sp.zn. 10Sk/3/2017 zo dňa 19.06.2018 sú neaplikovateľné na prípad sťažovateľky, pretože skutkový stav v prípade žalobkyne je odlišný ako v horeuvedených veciach. Podľa názoru žalobkyne žalovaná pochybila, keď dôvody zániku a vzniku pracovného pomeru bližšie neskúmala, ale iba formalizovane rozhodla v neprospech žalobkyne s odkazom na judikatúru Najvyššieho súdu SR. Žalobkyňa tiež zdôrazňuje skutočnosť, že rozhodnutie žalovanej je diskriminačné a znevýhodňuje doterajšieho zamestnávateľa oproti ostatným potenciálnym zamestnávateľom. Ďalej, podľa názoru žalobkyne rozhodnutie žalovanej nemá len diskriminačný charakter, ale je aj v rozpore s čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, ktorý garantuje právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, pretože rozhodnutie žalovanej negatívne ovplyvňuje výber uchádzača o prácu. Na záver svojej kasačnej sťažnosti žalobkyňa dodala, že žalovaná neodôvodnila svoje rozhodnutie, neskúmala všetky okolnosti prípadu a zároveň krajský súd sa nezaoberal otázkou, či o vzniku alebo o zániku poistenia musí žalovaná rozhodnúť samostatným rozhodnutím. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobkyňa navrhuje, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, eventuálne aby zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

11. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že sa stotožňuje s právnym názorom krajského súdu. Žalovaná uviedla, že z jej doterajších znalostí vyplýva, že cieľom zmeny pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa je spravidla to, aby výška nemocenskej dávky bola určená z vyššieho vymeriavacieho základu. Podľa názoru žalovanej, ak je (po opätovnom vzniku nemocenského poistenia) podmienka najmenej 90 dní platenia poistného na nemocenské poistenie splnená, nastala by situácia, že pre výpočet výšky nemocenskej dávky by sa zohľadnili len vymeriavacie základy dosiahnuté po opätovnom vzniku nemocenského poistenia. Nezodpovedalo by to však výške vymeriavacích základov, z ktorých poistenec v predchádzajúcom období ako dlhodobý zamestnanec toho istého zamestnávateľa platil poistné na nemocenské poistenie. Práve z tohto dôvodu sa na účely určenia rozhodujúceho obdobia za vznik nemocenského poistenia považuje vznik prvého nemocenského poistenia u toho istého zamestnávateľa. S interpretáciou § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého sa za nepretržité povinné nemocenské poistenie zamestnanca považuje aj povinné nemocenské poistenie rovnakého typu u jedného zamestnávateľa, ktoré zaniklo a znovu vzniklo nasledujúci deň, sa stotožňuje aj Najvyšší súd SR. Podľa názoru žalovanej Sociálna poisťovňa postupovala v súlade s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, a na účely určenia rozhodujúceho obdobia nemocenského poistenia považovala vznik prvého nemocenského poistenia sťažovateľky u zamestnávateľa Advokátska kancelária JUDR. CIMRÁK, s.r.o., t.j. pri určení výšky materského vychádzala z vymeriavacích základov, ktoré sťažovateľka dosiahla v rozhodujúcom období určenom podľa § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení - v kalendárnom roku 2018, čím boli zohľadnené tak vymeriavacie základy dosiahnuté sťažovateľkou pred 1. októbrom 2018 (od 1. januára 2018), ako aj tie vymeriavacie základy, ktoré dosiahla v období od 1. októbra 2018 do 31. decembra 2018. Žalovaná má za to, že zohľadnením len tých vymeriavacích základov, ktoré sťažovateľka dosiahla za posledné tri mesiace roku 2018, by došlo k rozporu so zmyslom a účelom zákona o sociálnom poistení a k popretiu princípu zásluhovosti. Na základe horeuvedených skutočností žalovaná navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou a v zákonnej lehote a že je prípustná, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

13. Žalobkyňa si uplatnila nárok na materské z povinného nemocenského poistenia zamestnanca u zamestnávateľa Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK, s. r. o., s ktorým mala uzavretý pracovný pomer od 01.05.2014, ktorý jej zanikol dňom 30.09.2018 a bezprostredne dňa 01.10.2018 opätovne vznikol. Nový pracovný pomer od 01.10.2018 bol uzavretý medzi tým istým zamestnávateľom a tou istou zamestnankyňou. Podľa registračného listu fyzickej osoby - prihláška zo dňa 01.10.2018, JUDr. Q. G., rod. V., nar. XX.XX.XXXX, bola prihlásená do Sociálnej poisťovne ako fyzická osoba - zamestnanec, s adresou Š. E. Č. X, O. Č. X, U., s dátumom vzniku poistenia 01.10.2018, z titulu pracovného pomeru. Z prehľadu platieb uvedeného v administratívnom spise vyplýva, že od 01.01.2018 do 30.09.2018 sťažovateľka dosahovala vymeriavacie základy v rozpätí od 278,- € po 480,- €. Za mesiace október, november a december dosiahla sťažovateľka za každý tento mesiac vymeriavací základ 1 908,- €. V januári 2019, za 15 dní, dosiahla vymeriavací základ 285,- €. Od 16.01.2019 nastúpila na materskú dovolenku, odkedy poberá materské.

14. Spornou zostala otázka určenia rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu v zmysle § 54 zákona o sociálnom poistení z toho hľadiska, či bezprostredný vznik nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa zakladá dôvod na určenie rozhodujúceho obdobia podľa § 54 ods. 2 cit. zákona, alebo ide o nepretržité trvanie nemocenského poistenia a rozhodujúce obdobie sa určí podľa § 54 ods. 1 zákona.

15. Podľa § 20 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom ku dňu 30.05.2019 (právoplatnosť napadnutého rozhodnutia) povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

16. Podľa § 30 cit. zákona zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak
a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochranej lehote a
b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

17. Podľa § 48 ods. 2 cit. zákona poistenkyni vzniká nárok na materské od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, najskôr od začiatku ôsmeho týždňa pred týmto dňom, a ak porodila skôr, odo dňa pôrodu. Nárok na materské zaniká uplynutím 34. týždňa od vzniku nároku na materské, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 53 cit. zákona výška materského je 75% denného vymeriavacieho základu určeného podľa § 55 alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa § 57.

19. Podľa § 55 ods. 1 cit. zákona denný vymeriavací základ na určenie výšky nemocenskej dávky je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na nemocenské poistenie v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Denný vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

20. Podľa § 54 ods. 1 cit. zákona ak nemocenské poistenie trvalo nepretržite najmenej od 1. januára kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, do dňa, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky.

21. Podľa § 54 ods. 2 cit. zákona ak nemocenské poistenie zamestnanca vzniklo v kalendárnom roku predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky,

alebo v kalendárnom roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, a obdobie nemocenského poistenia zamestnanca, za ktoré sa platí poistné na nemocenské poistenie, bolo najmenej 90 dní pred dňom, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie od vzniku nemocenského poistenia do konca kalendárneho mesiaca predchádzajúceho kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky.

22. Žalobkyňa najmä namietala nesprávne právne posúdenie veci, keď žalovaná a správny súd v danej veci aplikovali § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pričom žalobkyňa mala za to, že bolo potrebné aplikovať § 54 ods. 2 cit. zákona. Prvostupňový správny orgán priznal žalobkyni materské od 16.01.2019 s použitím § 54 ods. 1 cit. zákona. Pri určení rozhodného obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu zohľadnil, že žalobkyňa je povinne nemocensky poistenou zamestnankyňou zamestnávateľa Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK, s. r. o. od 01.05.2014 do 30.09.2014 a následne od 01.10.2018 (u toho istého zamestnávateľa). Nemocenské poistenie vzniklo teda medzi tými istými subjektmi, žalobkyňa vykonávala zárobkovú činnosť ako zamestnankyňa, ktorá vyplývala z právneho vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi a z tejto zárobkovej činnosti jej vzniklo právo na pravidelný mesačný príjem.

23. Nemocenské poistenie ako súčasť sociálneho poistenia slúži ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Účelom nemocenského poistenia je poskytnúť primerané hmotné zabezpečenie občanom v uvedených situáciách. Primerané hmotné zabezpečenie má základ v čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky a poskytuje sa v súlade s princípom solidarity a zásluhovosti. Pokiaľ princíp solidarity zohľadňuje vzťah k priemernej úrovni hmotného zabezpečenia občanov, princíp zásluhovosti naopak zdôrazňuje individuálnu mieru zapojenia osoby do systému sociálneho zabezpečenia a vyjadruje skutočnosť, že výška dávky zo systému sociálneho poistenia sa odvíja od výšky odvodov.

24. Kasačný súd poukazuje na názor vyslovený v rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9Sk/19/2017, 10Sk/3/2017, 10Sžso/3/2016 a 10Sžsk/10/2017. V týchto rozhodnutiach sa najvyšší súd stotožnil s výkladom Sociálnej poisťovne, v zmysle ktorého sa za nepretržité povinné nemocenské poistenie zamestnanca považuje aj povinné nemocenské poistenie rovnakého typu u jedného zamestnávateľa, ktoré zaniklo a znovu vzniklo nasledujúci kalendárny deň.

25. Kasačný súd sa v tomto prípade nemá dôvod od uvedeného právneho názoru najvyššieho súdu odkloniť. Okolnosť, že v danom prípade by dávka materského pre žalobkyňu mohla byť výhodnejšia v prípade zohľadnenia iba posledného pracovného vzťahu u rovnakého zamestnávateľa, nie je rozhodujúca. Rovnako nie je rozhodujúcou ani skutočnosť, že v prípade žalobkyne nejde o pracovný pomer konateľky súkromnej spoločnosti, ani to, že podľa tvrdenia sťažovateľky (ktoré nijakým spôsobom nepreukázala), že nový pracovný pomer bol dohodnutý za iných podmienok a s rozdielnym miestom výkonu práce.

26. Podľa názoru kasačného súdu obidva pracovné pomery žalobkyne u zamestnávateľa Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK, s.r.o. je potrebné hodnotiť ako jedno rozhodujúce obdobie, pretože trvali medzi rovnakými subjektami nepretržite a zakladali rovnaký typ poistenia. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu nepovažovať povinné nemocenské poistenie, ktoré jeden deň zaniklo a nasledujúci vzniklo za nepretržité, uviedol by to výslovne v § 54 ods. 1, rovnako ako je to uvedené v § 57 ods. 1 písm. d/ cit. zákona. Keďže v § 54 ods. 1 zákona negatívne vymedzenie nepretržitosti nie je uvedené, v prípade opätovného vzniku právneho vzťahu zakladajúceho nemocenské poistenie medzi rovnakými subjektmi, ktoré časovo nadväzuje na predchádzajúce nemocenské poistenie medzi tými istými subjektmi (zamestnanec - zamestnávateľ), pričom predchádzajúce nemocenské poistenie aj nové nemocenské poistenie je rovnakého typu, nemožno opätovne vzniknuté nové nemocenské poistenie považovať za vznik nového nemocenského poistenia, ale ide o nepretržité trvanie nemocenského poistenia.

27. Kasačný súd súhlasí so záverom správneho súdu a žalovanej, že na účely určenia rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu za moment vzniku nemocenského poistenia je

potrebné považovať vznik prvého nemocenského poistenia u toho istého zamestnávateľa, t.j. 01.05.2014, a nie 01.10.2018, ako tvrdí sťažovateľka.

28. Vzhľadom na okolnosti daného prípadu sa podľa kasačného súdu javí konanie sťažovateľky ako účelové v snahe získať čo najvyššiu sumu materského. Uvedené vyplýva najmä z toho, že nový pracovný pomer bol uzavretý v čase, kedy musela o svojom tehotenstve vedieť, trval len o niečo viac ako minimálne vyžadovaná dĺžka poistenia 90 dní podľa § 54 ods. 2 (107 dní) a výška mzdy za posledné 3 mesiace roka 2018 oproti ostatným mesiacom roka 2018 bola viac ako štvornásobná (1 908,- €). Pokiaľ by žalovaná vyhovelá sťažovateľke, rozhodujúce obdobie by sa počítalo len od októbra do decembra 2018, pričom v januári 2019 (ktorý by sa do rozhodujúceho obdobia nezapočítal) sťažovateľka už nedosiahla alikvotnú mzdu za odpracovaných 15 dní z hrubej mzdy 1 908,- €, ale len 285,- €.

29. Čo sa týka sťažnostnej námietky, že pri zmene pracovného pomeru dochádza k zániku a vzniku pracovného pomeru, a teda aj k zániku a vzniku nemocenského poistenia v zmysle § 54 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, kasačný súd v prvom rade uvádza, že pokiaľ by bol pracovný pomer dohodou ohľadne niektorej náležitosti upravenej v pôvodnej pracovnej zmluve len zmenený, nedochádza k jeho zániku a pracovný pomer stále trvá. Táto zmena nemá žiaden vplyv na vznik alebo zánik povinného nemocenského poistenia podľa § 20 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Ten stanovuje, že povinné nemocenské poistenie zamestnanca vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak. Sťažovateľka v odvolaní voči prvostupňovému správne rozhodnutiu tvrdila, že nemocenské poistenie od 01.10.2019 bolo založené novým právnym vzťahom. Medzi účastníkmi teda nebolo sporné, že pôvodný právny vzťah medzi žalobkyňou a jej zamestnávateľom zanikol ku dňu 30.09.2018 a nový právny vzťah na základe novej pracovnej zmluvy medzi žalobkyňou a tým istým zamestnávateľom, vznikol ku dňu 01.10.2018. Za daných skutkových okolností nie je možné vychádzať len z gramatického výkladu tohto ustanovenia. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľoch právnej regulácie, ktoré sleduje zákon. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu.

30. V danom prípade bolo pri výklade § 20 ods. 1 a § 54 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom zabezpečení potrebné prihliadnuť jednak na účel zákona o sociálnom poistení a jednak na konkrétne skutkové okolnosti daného prípadu. Skutočnosť, že od 01.10.2018 vznikol nový pracovnoprávny vzťah nie je rozhodujúca. V oboch prípadoch ide o právny vzťah časovo na seba nadväzujúci a u rovnakého zamestnávateľa, ktorý sťažovateľke zakladal právo na príjem zo závislej činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení, konkrétne ako zamestnancovi s pravidelným mesačným príjmom (§ 4 ods. 1 cit. zákona), t.j. nové poistenie je rovnakého typu ako predchádzajúce. V tomto zmysle nie je právne relevantné, či zamestnankyňa pracovala na odlišnej pracovnej pozícii ako v predchádzajúcom pracovnom pomere a taktiež, či pracovala v inom mieste výkonu práce; napokon, sťažovateľka rozdielny druh výkonu práce a miesto výkonu práce počas administratívneho konania vôbec neuvádzala a počas súdneho konania len tvrdila, avšak žiadnym spôsobom nepreukázala. Samotná zmena výšky príjmu zo závislej činnosti sťažovateľky sa odzrkadlila v rozhodnutí o materskom, keďže jeho výška bola vypočítaná zo súčtu vymeriavacích základov, z ktorých platila poistné na nemocenské poistenie v celom roku 2018, teda aj z vymeriavacích základov za posledné 3 kalendárne mesiace roka 2018, kedy dosiahla vyššiu mzdu.

31. Sťažovateľka v kasačnej sťažnosti ďalej namietala, že žalovaná mala zahájiť konanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, keďže išlo o sporný prípad. Kasačný súd konštatuje, že sa jedná o novú námietku, prvýkrát uplatnenú v kasačnej sťažnosti. Sťažovateľka bola v konaní pred krajským súdom zastúpená advokátom. V žalobe netvrdila a nepoukazovala na nezákonnosť rozhodnutia žalovanej, ktorá by spočívala v tom, že skôr nerozhodla o trvaní alebo zániku poistenia ako sporného prípadu podľa

§ 172 zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti kasačný súd považuje za potrebné poukázať na to, že v súlade s § 62 ods. 1, § 182 ods. 1 písm. e/ v spojení s § 183 SSP možno dôvody žaloby meniť len v lehote na podanie žaloby. V zmysle § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby v sociálnych veciach a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť len do rozhodnutia správneho súdu, t. j. prvoinštančného súdu v zmysle § 6 ods. 2 SSP, nie však kasačného súdu, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti (§ 438 ods. 2 SSP). Preto na neskoršiu námietku sťažovateľky kasačný súd neprihliadol.

32. Ďalej sťažovateľka poukazovala na to, že nie je možné použiť žalovanou citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10Sžso/3/2016 a sp.zn. 10Sk/3/2017, pretože sa jedná o iné skutkové okolnosti. Kasačný súd sa s týmto tvrdením nestotožnil, pretože aj vo vyššie uvedených rozsudkoch najvyššieho súdu bolo spornou otázkou aplikovanie § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v takých skutkových prípadoch, keď pôvodné poistenie zamestnanca skončilo v jeden deň a druhý deň poistenec ako zamestnanec s tým istým zamestnávateľom uzavrel nový pracovný pomer. Na toto právne posúdenie nemala žiaden vplyv tá skutočnosť, že poistenkyňa vo vyššie uvedených rozsudkoch najvyššieho súdu bola súčasne konateľka svojho zamestnávateľa. Táto skutočnosť bola len podpornou pre konštatovanie súdov o účelovosti konania takejto poistenkyne.

33. Pokiaľ sťažovateľka namietala postup žalovanej pri dokazovaní, ktorá „iba od stola“, formalizovane rozhodla v neprospech žalobkyne bez toho, aby vec preskúmala, túto námietku kasačný súd nepovažoval za dôvodnú. Skutočnosť, že sťažovateľka vykonávala iný druh práce a na inom mieste, ako tomu bolo v predchádzajúcom pracovnom pomere, sťažovateľka tvrdila (túto skutočnosť nepreukázala dôkazmi), avšak žalovaná túto skutočnosť ani nepopierala, a preto toto tvrdenie sťažovateľky zostalo nesporné. Pre riadne zistenie skutkového stavu nebolo potrebné zisťovať, aký bol nový druh práce sťažovateľky, resp. miesto výkonu práce sťažovateľky. Žalovaná, zhodnotiac všetky zistené skutočnosti, správne aplikovala § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, keď nemocenské poistenie vzniknuté na základe pracovného pomeru ukončeného dňa 30.09.2018 a nemocenské poistenie na základe nového pracovného pomeru uzavretého 01.10.2018, považovala za nepretržité nemocenské poistenie.

34. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že rozhodnutie žalovanej je diskriminačné a spôsobuje nerovnosť medzi možnými zamestnávateľmi sťažovateľky, kasačný súd poukazuje na jednu zo základných zásad správneho súdnictva vyjadrenú v § 2 SSP, ktorou je poskytovanie ochrany právam alebo právom chráneným záujmom fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Táto zásada je ďalej pretavená v § 178 ods. 1 SSP, ktorý stanovuje, že každý sa môže domáhať ochrany práv na správnom súde, pokiaľ bol ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Pokiaľ teda sťažovateľka uvádza, že boli diskriminovaní (iní hypotetickí) zamestnávatelia, s ktorými by potenciálne mohla uzavrieť pracovné zmluvy, táto námietka nemôže byť dôvodná.

35. Sťažovateľka ďalej namietala rozpor preskúmaného rozhodnutia s čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, keď záujemca o prácu je negatívne motivovaný zamestnať sa u doterajšieho zamestnávateľa. Kasačný súd k tejto námietke uvádza, že podľa jeho názoru právo na slobodnú voľbu povolania, ako aj právo podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť, zakotvené v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, neboli výkladom ust. § 54 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktorý poskytol správny súd a žalovaná, porušené. Ustanovenie čl. 35 ods. 1 Ústavy zaručuje občanom Slovenskej republiky právo na slobodnú voľbu povolania, ako aj právo na podnikanie. Právo na slobodnú voľbu povolania, a teda aj zamestnávateľa, môže byť ovplyvnené rozličnými faktormi, či už právneho alebo iného charakteru. Dôvodom, ktorý ovplyvňuje výber zamestnávateľa však v čase, keď poistenkyňa vie o svojom tehotenstve, prioritne nemôže byť zabezpečenie najvyššej možnej výšky nemocenskej dávky materského, pretože inak by sa jednalo o účelové konanie takejto poistenkyne. Právo výberu zamestnávateľa v žiadnom prípade nebolo porušené tým, že nemocenské poistenie sťažovateľky bolo posúdené ako nepretržité od prvého vzniku nemocenského poistenia u toho istého zamestnávateľa, pokiaľ nový pracovný pomer vznikol bezprostredne po zániku prvého pracovného pomeru. Situácia, pokiaľ dôjde k bezprostrednému vzniku nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa s niekoľkonásobne vyšším príjmom, v podstate zodpovedá tej situácii, pokiaľ by zamestnávateľ zmenou

pracovnej zmluvy zvýšil svojmu zamestnancovi od určitého obdobia mzdu. Uvedené situácie sú plne legitímne a na účely rozhodujúceho obdobia na zistenie vymeriavacieho základu posudzované rovnako, pretože ani v jednom prípade pracovnoprávne väzby medzi zamestnancom a zamestnávateľom nezanikajú. Pri opačnom výklade by bolo možné bezprostredným vznikom nového pracovného pomeru s vyššou mzdou účelovo nahrádzať zmenu pracovnej zmluvy, týkajúcu sa výšky mzdy.

36. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na to, že niektorí ľudia uzatvárajú fiktívne pracovné pomery a obchádzajú zákon, aby dodržali určitú súdnu dogmu, pričom ona sama by nemala problém fiktívne sa zamestnať u iného zamestnávateľa, čo však neurobila, kasačný súd uvádza, že sa jedná o právne irelevantné námietky, ktoré sa netýkajú skutkovej a právnej roviny prípadu.

37. Na záver sťažovateľka namietala, že správny súd sa nezaoberal otázkou, či o vzniku alebo zániku poistenia musí žalovaná rozhodnúť samostatným rozhodnutím alebo môže o nej rozhodnúť v odôvodnení rozhodnutia. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na § 203 ods. 2 SSP, podľa ktorého pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. To však neznamená, že nad rámec žaloby musí za žalobcu vyhľadávať jednotlivé dôvody, pre ktoré môže byť napadnuté rozhodnutie zrušené. Správny súd prihliada aj bez žalobnej námietky napr. na také nezákonnosti, ktoré vyplývajú z už ustálenej judikatúry. Ako už bolo vyššie uvedené, sťažovateľka v žalobe, hoci zastúpená právnym zástupcom - advokátom, túto námietku neuplatnila. Nie je teda možné vyčítať správnomu súdu, že sa s touto námietkou nezaoberal.

38. Keďže kasačný súd vyhodnotil všetky sťažnostné námietky sťažovateľky za nedôvodné a sám nezistil dôvod na zrušenie preskúmaného rozhodnutia žalovanej, kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

39. O náhrade trov kasačného konania bolo rozhodnuté podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP. Žalobkyňa nebola v konaní úspešná, preto nemá právo na náhradu trov kasačného konania. Žalovaná bola v konaní pred kasačným súdom úspešná, avšak súd nevezhliadol dôvody, pre ktoré by si mohla spravodlivo vyžadovať od žalobkyne náhradu trov konania, preto jej náhradu trov kasačného konania nepriznal.

40. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustná kasačná sťažnosť.